

ЗВІТ

**про визначення потреб
у підвищенні кваліфікації
посадових осіб місцевого самоврядування
та депутатів місцевих рад**

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ЗВІТ

про визначення потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад

Надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС відкриває шлях до створення надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки нашої держави. Євроінтеграційні процеси в Україні, що відбуваються сьогодні в усіх сферах життя суспільства, є основою для якісних змін у майбутньому, і, відповідно, мають забезпечуватися потужним кадровим ресурсом на різних рівнях реалізації завдань і функцій держави або місцевого самоврядування.

У 2022 році Національним агентством України з державної служби (далі – НАДС) значна увага приділялась питанням вивчення потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. Для реалізації зазначеного НАДС здійснено із залученням асоціацій органів місцевого самоврядування комплексне дослідження, що проводилось у три етапи та передбачало визначення загальних потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, вивчення впливу запровадження військово стану на потреби у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та дослідження щодо визначення потреб у підвищенні кваліфікації депутатів місцевих рад.

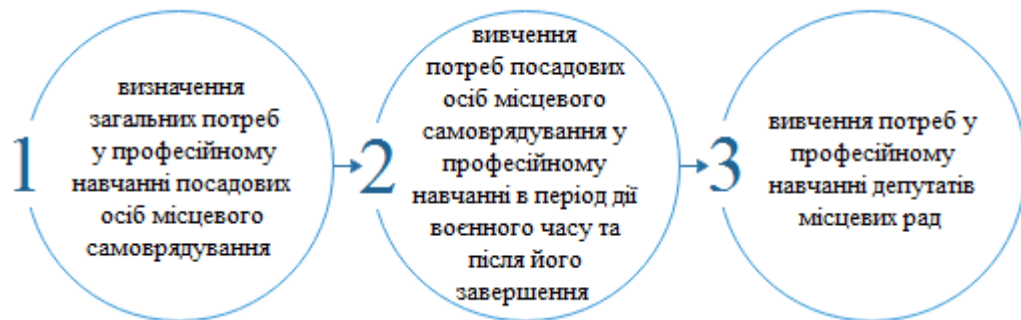

Рис. 1. Алгоритм визначення потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад

На першому етапі дослідження (лютий – квітень 2022 року) НАДС забезпечено збір та узагальнення загальних потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування. На другому етапі дослідження (квітень 2022 року) НАДС організовано та проведено за підтримки Програми «Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні» онлайн опитування посадових осіб місцевого самоврядування щодо визначення їх потреб у підвищенні кваліфікації під час дії правового режиму воєнного стану. На третьому етапі дослідження (серпень – вересень 2022 року) НАДС за сприяння Української асоціації районних та обласних рад, Всеукраїнської асоціації об'єднаних територіальних громад та Асоціації міст України

проведено онлайн опитування депутатів місцевих рад, метою якого стало вивчення потреб у підвищенні кваліфікації депутатів місцевих рад.

За результатами комплексного дослідження підготовлено аналітичний звіт, висновки та рекомендації якого будуть враховані суб'єктами надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдерами) під час організації підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад в умовах дії воєнного стану та після його припинення, оновлення тематики програм підвищення кваліфікації.

РОЗДІЛ I. Загальні потреби у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування

У 2022 році з метою створення належних умов для професійного розвитку та забезпечення безперервності, обов'язковості, плановості професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування НАДС визначено середньострокові прогностичні показники загальних потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування на 2023-2025 роки. Вивчення загальних потреб у підвищенні кваліфікації здійснювалось відповідно до:

Порядку формування державного замовлення на підготовку і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління Збройних Сил, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 1999 року № 1262 «Про фінансове забезпечення підготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління Збройних Сил»;

Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 року № 106 (далі – Положення про систему професійного навчання);

Методики визначення та проведення аналізу потреб у професійному навчанні державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, затвердженої наказом НАДС від 15 жовтня 2019 року № 188-19, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 13 листопада 2019 року за № 1157/34128 із змінами, внесеними згідно з наказом НАДС від 12 серпня 2021 року № 128-21, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02 вересня 2021 року за № 1156/36778 (далі – Методика);

інших нормативно-правових актів, які визначають основні напрями державної політики у різних сферах суспільного життя держави, в частині організації підвищення кваліфікації осіб, уповноважених на виконання завдань та функцій місцевого самоврядування.

Потреби у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування за загальними професійними (сертифікатними) та

короткостроковими програмами визначались за пріоритетними напрямками (темами) підвищення кваліфікації:

- деокупація та реінтеграція тимчасово окупованої території та управління деокупованою територією;
- державна політика цифрового розвитку;
- детінізація доходів у сфері зайнятості населення;
- дотримання прав людини та протидія дискримінації;
- електронне урядування та електронна демократія;
- євроатлантична інтеграція;
- європейська інтеграція;
- забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю (положення Конвенції про права осіб з інвалідністю);
- запобігання і протидія торгівлі людьми;
- запобігання корупції та забезпечення доброчесності;
- кібербезпека;
- комунікація та взаємодія;
- нові засади здійснення адміністративної процедури;
- рівні права та можливості жінок та чоловіків (гендерна рівність);
- стратегічне управління та планування;
- стратегічні комунікації;
- управління персоналом;
- підвищення кваліфікації уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції;
- підвищення рівня володіння державною мовою;
- державна політика у сфері розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади;
- стратегічне планування розвитку регіонів і територіальних громад.

Також вивчались потреби посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами, що відповідно до пункту 14 Положення про систему професійного навчання підвищення кваліфікації є обов'язковим для:

- вперше призначених на посади в органах місцевого самоврядування, протягом року після призначення;
- вперше обраних на виборну посаду, протягом року після набуття повноважень;
- призначених на посаду в органи місцевого самоврядування, не рідше одного разу на три роки;
- обраних або затверджених відповідною радою на виборну посаду, не рідше одного разу протягом строку здійснення повноважень.

Загалом у 2023-2025 роках потреби у підвищенні кваліфікації за загальними програмами складають 16 371 посадова особа місцевого самоврядування (4,4% від таких потреб публічних службовців), у тому числі за загальними професійними (сертифікатними) програмами – 4 825 осіб.

Із загального обсягу потреб посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними)

програмами (4 825 осіб) на програми, навчання за якими є обов'язковим, припадає 87,4% або 4 218 осіб (рис. 2).

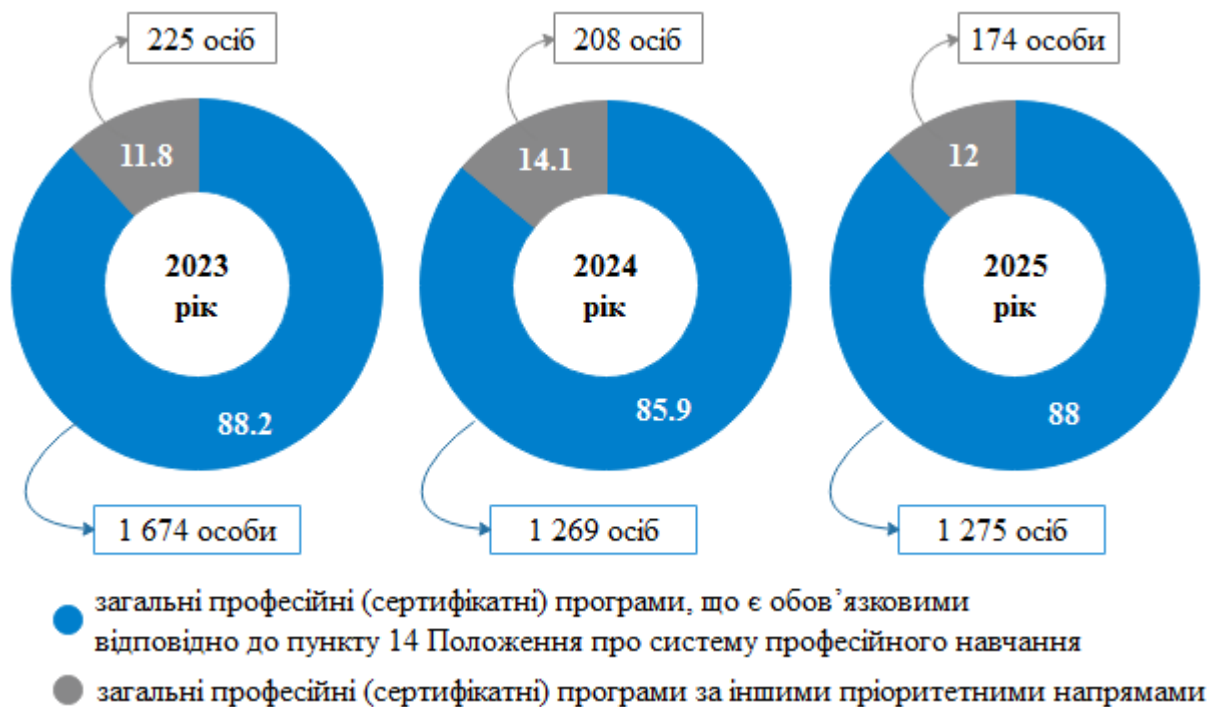

Рис. 2. Прогнозні показники потреб учасників професійного навчання у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами, %

Потреби посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами представлені на рис. 3.

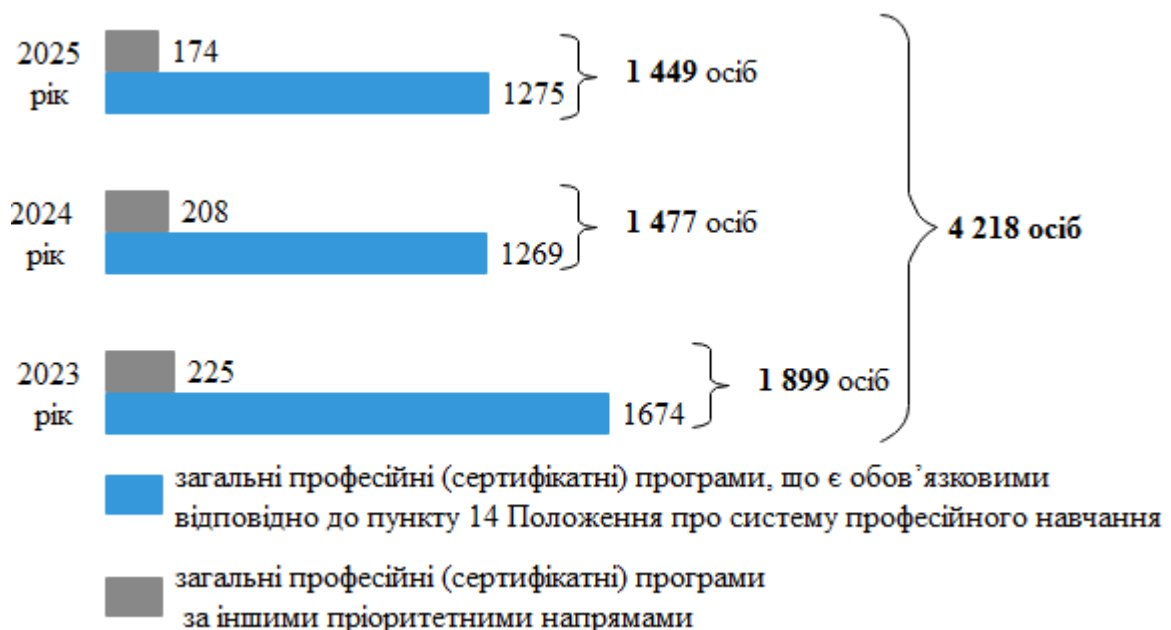

Рис. 3. Потреби посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами на 2023-2025 роки, осіб

Аналіз потреб у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами, що є обов'язковими відповідно до пункту 14 Положення про систему професійного навчання, показав, що таке навчання є актуальним для:

вперше призначених на посади в органах місцевого самоврядування (1 199 осіб, з яких: 58 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої – четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування, та 1 141 посадова особа місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування);

осіб, які працюють на посадах в органах місцевого самоврядування (3 019 осіб, з яких: 180 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої – четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування, та 2 839 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування).

Таблиця 1

Потреби посадових осіб місцевого самоврядування у навчанні за загальними професійними (сертифікатними) програмами підвищенні кваліфікації, що є обов'язковим відповідно до пункту 14 Положення про систему професійного навчання, на 2023-2025 роки

Напрямок підвищення кваліфікації	Потреби у підвищенні кваліфікації, осіб			
	2023	2024	2025	разом
вперше призначені на посади першої-четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування	30	11	17	58
вперше призначені на посади п'ятої - сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування	481	339	321	1141
посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої-четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування	58	55	67	180
посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої-сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування	1105	864	870	2839
Усього	1 674	1 269	1 275	4 218

За іншими пріоритетними напрямами (темами) підвищення кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами визначено такі потреби у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування:

підвищення кваліфікації з питань запобігання корупції та забезпечення доброчесності – 440 осіб, з яких: 2023 рік – 160 осіб, 2024 рік – 153 особи; 2025 рік – 127 осіб;

підвищення кваліфікації уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції – 167 осіб, з яких: 2023 рік – 65 осіб, 2024 рік – 55 осіб, 2025 рік – 67 осіб.

На 2023-2025 роки потреби посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними короткостроковими програмами складають 11 546 осіб.

Розподіл потреб у підвищенні кваліфікації за загальним короткостроковими програмами за категоріями посад в органах місцевого самоврядування представлений таким чином: посадові особи місцевого самоврядування – 887 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої – четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування та 10 659 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування.

Таблиця 2

Потреби у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування за загальними короткостроковими програмами на 2023-2025 роки за напрямом підвищення кваліфікації

Напрямок підвищення кваліфікації	Потреби у підвищенні кваліфікації, осіб			
	2023	2024	2025	разом
державна політика у сфері розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади	342	244	221	807
державна політика цифрового розвитку	206	160	132	498
детінізація доходів у сфері зайнятості населення	87	62	56	205
дотримання прав людини та протидія дискримінації	137	90	210	437
електронне урядування та електронна демократія	227	181	158	566
євроатлантична інтеграція	115	70	71	256
європейська інтеграція	162	107	109	378
забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю (положення Конвенції про права осіб з інвалідністю)	136	104	106	346
запобігання і протидія торгівлі людьми	207	70	115	392
запобігання корупції та забезпечення доброчесності	353	303	280	936
кібербезпека	259	183	132	574
комунікація та взаємодія	353	249	179	781
нові засади здійснення адміністративної процедури	305	154	152	611

підвищення кваліфікації уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції	104	89	110	303
підвищення рівня володіння державною мовою	452	394	471	1317
рівні права та можливості жінок та чоловіків (гендерна рівність)	128	117	105	350
стратегічне планування розвитку регіонів і територіальних громад	299	240	185	724
стратегічне управління та планування	267	245	182	694
стратегічні комунікації	210	183	210	603
управління персоналом	220	187	166	573
деокупація та реінтеграція тимчасово окупованої території та управління деокупованою територією	78	58	59	195
Усього	4 647	3 490	3 409	11 546

Аналіз даних таблиці 2 дозволяє виділити «топ-5» найбільш пріоритетних напрямів підвищення кваліфікації для посадових осіб місцевого самоврядування:

підвищення рівня володіння державною мовою – 1 317 осіб (11,4% від загальної кількості потреб посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними короткостроковими програмами);

запобігання корупції та забезпечення доброчесності – 936 осіб (8,1%);

державна політика у сфері розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади – 807 осіб (7%);

комунікація та взаємодія – 781 особа (6,7%)

управління персоналом в органах місцевого самоврядування – 724 особи (6,3%).

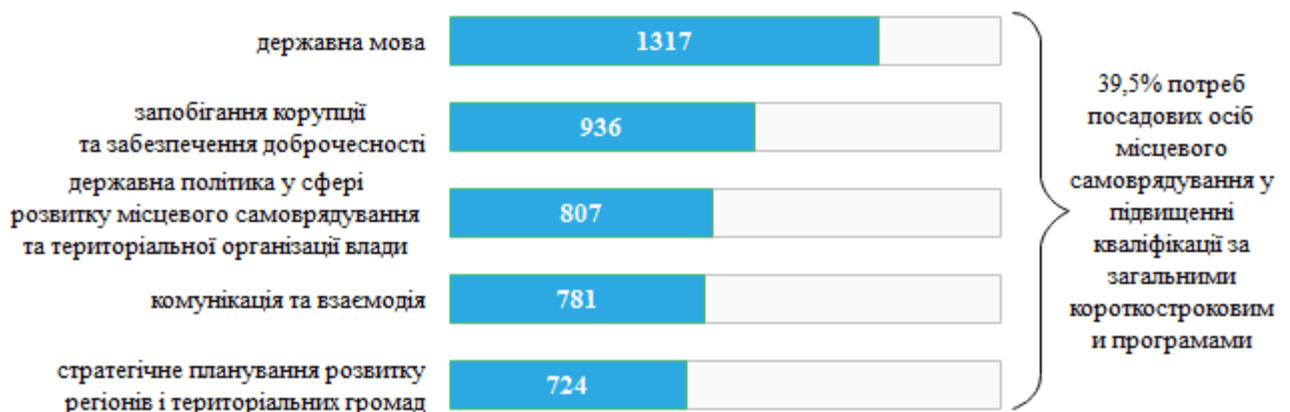

Рис. 4. Топ-5 напрямів (тем) підвищення кваліфікації за загальними короткостроковими програмами для посадових осіб місцевого самоврядування, осіб

За категоріями посад в органах місцевого самоврядування розподіл потреб посадових осіб місцевого самоврядування за найбільш пріоритетними (топ-5)

напрямами підвищення кваліфікації за загальними короткостроковими програмами представлений таким чином:

підвищення рівня володіння державною мовою – 1 317 осіб, з яких: 73 посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої – четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування, та 1 244 посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування;

запобігання корупції та забезпечення доброчесності – 936 осіб з яких: 35 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої - четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування, та 901 посадова особа місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування;

державна політика у сфері розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади – 807 осіб, з яких: 119 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої – четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування, та 688 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування;

комунікація та взаємодія – 781 особа, з яких: 22 посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої – четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування, та 759 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування;

стратегічне планування розвитку регіонів і територіальних громад – 724 особи, з яких: 109 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до першої – четвертої категорії посад в органах місцевого самоврядування, та 615 посадових осіб місцевого самоврядування, посади яких віднесено до п'ятої – сьомої категорії посад в органах місцевого самоврядування.

Загалом результати узагальнення та аналізу загальних потреб посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами на 2023-2025 роки вказують на такі закономірності:

зменшення у порівнянні з 2023 роком прогнозних показників потреб посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами у 2024 та 2025 роках відповідно на 31,8% (1 579 осіб) та на 34,7% (1 688 осіб);

сталість потреб посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами. Так, у 2023-2025 роках 29,5% потреб припадає на загальні професійні (сертифікатні) програми (у 2023 році – 29% (1 899 осіб); у 2024 – 29,7% (1 477 осіб) та 2025 – 29,8% (1 449 осіб), та 70,5% потреб – на загальні короткострокові програми (у 2023 році – 71% (4 647 осіб); у 2024 – 70,3% (3 490 осіб) та 2025 – 70,2% (3 409 осіб).

Потреби посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами, які визначалися НАДС у 2019, 2020, 2021 та 2022 роках

Рік визначення прогностичних показників	Вид програми підвищення кваліфікації*	Потреби у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами підвищення кваліфікації на 2020-2025 роки						Разом
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	
2019 рік	ЗП	632	583	511				1 726
	ЗК	2 286	1 969	1 992				6 247
	Разом	2 918	2 552	2 503				7 973
2020 рік	ЗП		4 596	3 803	3 743			12 142
	ЗК		9 470	8 373	8 039			25 882
	Разом		14 066	12 176	11 782			38 024
2021 рік	ЗП			5 272	4 117	3 958		13 347
	ЗК			8 459	6 896	6 617		21 972
	Разом			13 731	11 013	10 575		35 319
2022 рік	ЗП				1 899	1 477	1 449	4 825
	ЗК				4 647	3 490	3 409	11 546
	Разом				6 546	4 967	4 858	16 371

* ЗП – загальні професійні (сертифікатні) програми; ЗК – загальні короткострокові програми.

Порівняльний аналіз потреб у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами підвищення кваліфікації, визначених у 2019 році (на 2020-2022 роки), з відповідними потребами, визначеними у 2020 році (на 2021-2023 роки), визначеними у 2021 році (на 2022-2024 роки) та 2022 році (на 2023-2025 роки), вказує на тенденцію до збільшення потреб учасників професійного навчання у підвищенні кваліфікації як за загальними (професійними), так і за загальними короткостроковими програмами. Зокрема, кількісні показники потреб учасників професійного навчання, що визначалися на середньостроковий період у 2022 році (на 2023-2025 роки), зросли на 105,3% (з 7 973 до 16 371 особи) у порівнянні з відповідними кількісними показниками потреб, визначеними у 2019 році (на 2020-2020 роки).

Зменшення на 115,7% (з 35 319 до 16 371 осіб) потреб у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами підвищення кваліфікації, визначених у 2022 році (на 2023-2025 роки), у порівнянні з відповідними потребами, визначеними у 2021 році (на 2022-2024 роки), обумовлено військовою агресією російської федерації проти України, що припала на період подання пропозиції щодо потреб учасників професійного навчання у підвищенні кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами підвищення кваліфікації.

У 2022 році разом із визначенням загальних потреб у професійному навчанні посадових осіб місцевого самоврядування НАДС визначено гендерну складову таких потреб.

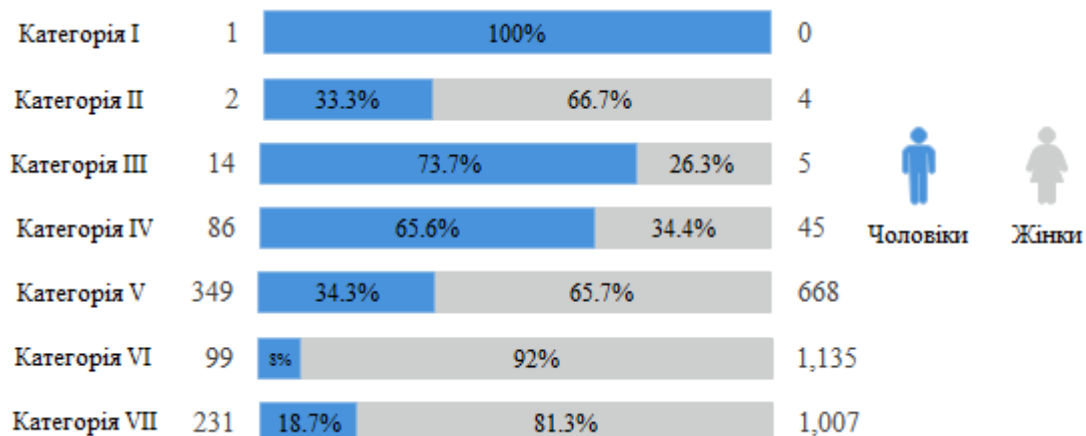

Рис 5 Гендерна складова потреб у професійному навчанні посадових осіб місцевого самоврядування, які займають посади I-VII категорії посад в органах місцевого самоврядування

Гендерний аналіз потреб у професійному навчанні посадових осіб місцевого самоврядування (рис. 5), показав, що серед посадових осіб місцевого самоврядування, які займають посади I, III-IV категорії посад в органах місцевого самоврядування та які мають потребу у професійному навчанні, переважають чоловіки (в залежності від категорії посади в органах місцевого самоврядування частка чоловіків перебуває в межах від 65,6 до %100), серед посадових осіб місцевого самоврядування, які займають посади II, V-VII категорії посад в органах місцевого самоврядування та виявили бажання підвищити рівень своєї професійної компетентності, переважають жінки (в залежності від категорії посад в органах місцевого самоврядування частка жінок перебуває в межах від 65,7 до 92%).

За результатами збору, узагальнення та аналізу загальних потреб у підвищенні кваліфікації визначено середньострокові показники потреб у професійному навчанні посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема потреби респондентів у:

підвищенні кваліфікації за загальними програмами

16 371 особа

2023 рік – 6 546 осіб

2024 рік – 4 967 осіб

2025 рік – 4 858 осіб

у т.ч. за загальними професійними (сертифікатними) програмами

4 825 осіб

2023 рік – 1 899 осіб

2024 рік – 1 477 осіб

2025 рік – 1 449 осіб

у т.ч. за загальними короткостроковими програмами

11 546 осіб

2023 рік – 4 647 осіб

2024 рік – 3 490 осіб

2025 рік – 3 409 осіб

Пріоритетними для посадових осіб місцевого самоврядування напрямами (темами) підвищення кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами є навчання для:

- ✓ осіб, які працюють на посадах в органах місцевого самоврядування 3 019 осіб
- ✓ вперше призначених на посади в органах місцевого самоврядування 1 199 осіб

Пріоритетними напрямами (темами) підвищення кваліфікації за загальними короткостроковими програмами посадові особи місцевого самоврядування визначили:

- ✓ підвищення рівня володіння державною мовою 1 317 осіб
- ✓ запобігання корупції та забезпечення доброчесності 936 осіб
- ✓ державна політика у сфері розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади 807 осіб
- ✓ комунікація та взаємодія 781 особа
- ✓ стратегічне планування розвитку регіонів і територіальних громад 724 особи

Зокрема, дані, отримані за результатами узагальнення загальних потреб у підвищенні кваліфікації, лягли в основу:

формування переліку пріоритетних напрямів (тем) підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами на плановий рік, який враховується суб'єктами надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдерами) під час формування змісту відповідних програм підвищення кваліфікації;

складання бюджетного запиту до бюджетної програми «Професійне навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування» та при підготовці паспорту згаданої бюджетної програми;

формування державного замовлення на підвищення кваліфікації за загальними та спеціальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами.

РОЗДІЛ II. Потреби посадових осіб місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації в період дії воєнного часу та після його завершення

Під час другого етапу дослідження НАДС проведено опитування посадових осіб місцевого самоврядування, метою якого було дослідження їх потреб у підвищенні кваліфікації в період дії воєнного часу та після його завершення.

Ключовою особливістю, що визначила необхідність проведення такого дослідження, стала військово-політична ситуація в державі, зумовлена російською військовою агресією проти України, у зв'язку із чим Указом

Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 введено воєнний стан. Під час дії правового режиму воєнного стану посадові особи місцевого самоврядування, як й інші громадяни, зазнали змін в умовах життя і професійної діяльності, певних обмежень у можливостях реалізації прав, задоволенні інтересів і потреб.

Водночас навіть у складних умовах органи місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження, їхні працівники продовжують виконувати службові обов'язки та забезпечувати стабільне функціонування органів місцевого самоврядування. Тому під час дії воєнного стану НАДС спрямовує свої зусилля на забезпечення прав та інтересів посадових осіб місцевого самоврядування, збереження стабільних умов їх службової діяльності, а також задоволення потреб підвищенні кваліфікації за нових (незвичних і небезпечних) обставин, що вимагають постійного вдосконалення, розширення та оновлення їхніх знань, умінь і навичок.

Потреби у підвищенні кваліфікації в період дії воєнного часу та після його припинення посадові особи місцевого самоврядування визначали самостійно, без запропонованих відповідей.

Повідомляючи про актуальні напрями (теми) підвищення кваліфікації в період дії воєнного стану, посадові особи місцевого самоврядування зазначали питання, що стосуються:

- законодавчого регулювання нових відносин, що виникли під час війни;
- особливостей функціонування органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану;
- фінансово-економічних аспектів роботи органів місцевого самоврядування;
- порядку надання адміністративних послуг в умовах воєнного стану;
- земельних відносин;
- роботи з внутрішньо переміщеними особами;
- соціального захисту населення;
- відновлення та сталого розвитку територіальних громад;
- інформаційної безпеки;
- цифрової грамотності;
- міжнародних відносин;
- вивчення мови (мов);
- цивільного захисту населення;
- військової підготовки;
- подолання психологічних проблем, пов'язаних з війною.

Слід відзначити переважання потреб респондентів у знаннях і вміннях з військової підготовки, цивільного захисту, подолання стресових станів. Це засвідчує зміни в усвідомленні посадовими особами місцевого самоврядування потреб у підвищенні кваліфікації. Для здійснення професійної діяльності першочергово важливим стає фізичний і психологічний стан людини, можливість захистити себе і оточуючих.

Більш детально інформація щодо актуальних напрямів (тем) підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування в період дії воєнного стану представлена у додатку 1.

Визначаючи актуальні напрями (теми) підвищення кваліфікації після припинення воєнного стану, посадові особи місцевого самоврядування відзначали питання, що стосуються:

змін до законодавства, які діятимуть після припинення воєнного стану;
 фінансово-економічних аспектів роботи органів місцевого самоврядування;

відновлення та сталого розвитку територіальних громад
 діяльності органів місцевого самоврядування в післявоєнних умовах;
 соціального захисту;

земельних відносин;

надання адміністративних послуг;

управління персоналом в органах місцевого самоврядування

психологічного відновлення після припинення воєнних дій.

Крім того, респонденти повідомляли про інші знання та вміння, яких вони потребують незалежно від дії воєнного стану чи його припинення, зокрема щодо європейської інтеграції, кібергігієни та кібербезпеки, проектної діяльності, цифрової грамотності, гендерної рівності, електронного врядування та електронної демократія, критичного мислення, сприйняття змін, тайм-менеджменту тощо.

Окремі респонденти зауважували, що бракує юридичної тематики програм підвищення кваліфікації, є необхідність у розробленні програм підвищення кваліфікації з питань трудового та земельного законодавства а також законодавства у сфері освіти.

Більш детально інформація щодо актуальних напрямів (тем) підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування після припинення воєнного стану представлена у додатку 2.

Акцентами у визначенні актуальної тематики підвищення кваліфікації стали:

1) наявність певного кола питань, що цікавить посадових осіб місцевого самоврядування як в період дії воєнного стану, так у після його припинення, зокрема щодо:

законодавчого регулювання нових відносин, що виникли під час війни (відносин, які виникнуть або зміняться після завершення війни);

особливостей діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану (в післявоєнних умовах);

особливостей служби в органах місцевого самоврядування в період дії воєнного стану (після його припинення), управління персоналом в органах місцевого самоврядування;

фінансово-економічних аспектів роботи органів місцевого самоврядування (особливостей бухгалтерського обліку, нарахування заробітної плати, публічних закупівель тощо);

порядку надання адміністративних послуг в умовах воєнного стану (після його припинення);

земельних відносин;

відновлення та старого розвитку територіальних громад;

інформаційної безпеки;

цифрової грамотності;
 міжнародних відносин;
 вивчення державної та іноземних мов (переважно англійської мови);
 цивільного захисту населення;
 військової підготовки;
 подолання психологічних проблем, пов'язаних з війною;

2) переважають потреби респондентів у знаннях та уміннях з військової підготовки, цивільного захисту, подолання стресових станів, що засвідчує трансформацію уявлень респондентів про професійні знання (для здійснення професійної діяльності першочергово важливим стає фізичний і психологічний стан людини, можливість захистити себе і оточуючих);

3) необхідною є також тематика навчання, що безпосередньо не пов'язана із введенням воєнного стану (європейська інтеграція, кібергігієна та кібербезпека, проектна діяльність, цифрова грамотність, гендерна рівність, електронне врядування та електронна демократія, критичне мислення, сприйняття змін, тайм-менеджмент);

4) наголошення респондентів на тому, що кориснішою для роботи є не загальна тематика, а та, що безпосередньо стосується специфіки їх діяльності за посадою (застосування енергозберігаючих технологій в будівництві, світовий досвід проектування та будівництва мереж водо- та теплопостачання, закупівля комп'ютерної техніки та ліцензійного програмного забезпечення, процедура видачі довідок для внутрішньо переміщених осіб тощо);

5) констатація браку юридичної тематики програм підвищення кваліфікації, необхідність розроблення програм підвищення кваліфікації з питань земельного та трудового законодавства.

РОЗДІЛ III. Вивчення потреб у підвищенні кваліфікації депутатів місцевих рад

На заключному (третьому) етапі дослідження НАДС за сприяння Української асоціації районних та обласних рад, Всеукраїнської асоціації об'єднаних територіальних громад та Асоціації міст України проведено опитування депутатів місцевих рад, метою якого стало вивчення потреб депутатів місцевих у підвищенні кваліфікації, а також формування напрямів підвищення кваліфікації з урахуванням інтересів депутатів місцевих рад.

Для визначення актуальних напрямів (тем) підвищення кваліфікації депутатам місцевих рад учасникам навчання було запропоновано 27 напрямів (тем) підвищення кваліфікації, що охоплюють загальні питання організації діяльності органів місцевого самоврядування, питання запобігання корупції, європейської та євроатлантичної інтеграції, питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, забезпечення кібербезпеки, підвищення рівня володіння іноземною мовою, яка є офіційною мовою Ради Європи, державною мовою, а також інші питання, визначені відповідними державними, регіональними, місцевими програмами, стратегіями.

Результати опитування показали, що вибір респондентами актуальних для них напрямів (тем) підвищення кваліфікації є поліваріантний. Так, 555 (78,2%)

депутатів місцевих рад із 701 учасника опитування визначили для себе пріоритетними два або більше напрями (теми) підвищення кваліфікації, 16 (2,3%) респондентів не знайшли у запропонованому переліку актуальних для себе напрямів (тем) та 130 (18,5%) респондентів вибрали для себе один пріоритетний напрям (тему) підвищення кваліфікації.

Так, із 27 запропонованих напрямів (тем) підвищення кваліфікації респонденти найчастіше повідомляли про потребу у підвищенні кваліфікації за наступними напрямами (темами):

впровадження змін та прийняття ефективних рішень – 371 особа (52,9%);

територіальна організація влади – 283 особи (40,4%);

стратегічне управління та планування – 256 осіб (36,5%);

запобігання корупції та забезпечення доброчесності – 240 осіб (34,2%);

комунікація та взаємодія – 209 осіб (29,8%);

цифрова грамотність – 201 особа (28,7%).

Узагальнена інформація щодо потреб респондентів у підвищенні кваліфікації за запропонованими у опитуванні напрямами (темами) представлена у таблиці 4.

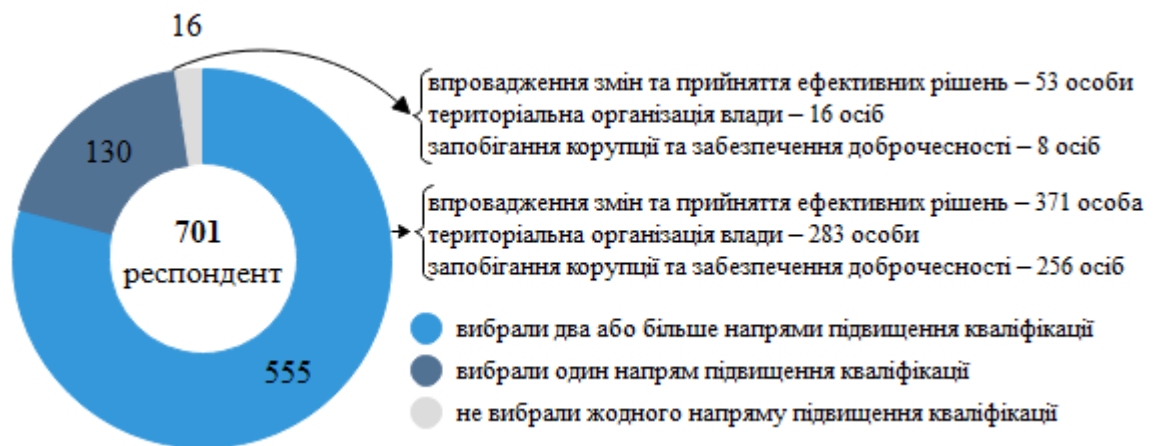

Рис. 6. Інформація щодо актуальних напрямів (тем) підвищення кваліфікації

Таблиця 4

Узагальнена інформація щодо потреб респондентів у підвищенні кваліфікації за запропонованими у опитуванні напрямами (темами)

Назва напрямів (теми)	Кількість відповідей	відсоток від кількості респондентів, які взяли участь у опитуванні
впровадження змін та прийняття ефективних рішень	371	52,9
територіальна організація влади	283	40,4
стратегічне управління та планування	256	36,5
запобігання корупції та забезпечення доброчесності	240	34,2
комунікація та взаємодія	209	29,8
цифрова грамотність	201	28,7

Назва напрямку (теми)	Кількість відповідей	відсоток від кількості респондентів, які взяли участь у опитуванні
лідерство	194	27,7
проектний менеджмент	193	27,5
державна політика цифрового розвитку	188	26,8
європейська інтеграція	177	25,2
доступ до публічної інформації	171	24,4
електронне урядування та електронна демократія	161	23,0
удосконалення рівня володіння (вивчення) іноземною мовою	147	21,0
дотримання прав людини та протидія дискримінації	144	20,5
детінізація доходів	136	19,4
інформаційна безпека	135	19,3
деокупація та реінтеграція тимчасово окупованої території та управління деокупованою територією	128	18,3
стратегічні комунікації	127	18,1
соціально відповідальний бізнес	120	17,1
євроатлантична інтеграція	114	16,3
кібербезпека	114	16,3
удосконалення рівня володіння державною мовою	98	14,0
рівні права та можливості жінок і чоловіків (гендерна рівність)	93	13,3
забезпечення прав та інтересів осіб з інвалідністю	87	12,4
вивчення положень Конвенції про права осіб з інвалідністю, національного законодавства щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю	79	11,3
впровадження стандартів захисту персональних даних	79	11,3
зміна клімату	54	7,7

Також необхідно зауважити, що 13 (81,3%) із 16 респондентів, які не визначили для себе у запропонованому переліку актуальних напрямів (тем) підвищення кваліфікації, не відповіли на запитання «З яких інших напрямів (тем) Ви потребуєте професійного навчання (як депутат місцевої ради)?», двоє респондентів висловили потребу у підвищенні кваліфікації за напрямами (темами) «економіка» та «наповнення місцевих бюджетів», один респондент повідомив, що не потребує підвищення кваліфікації.

Для деталізації власних потреб у професійному навчанні респондентам було поставлено запитання «З яких інших напрямів (тем) Ви потребуєте професійного навчання (як депутат місцевої ради)?». Узагальнення відповідей на поставлене запитання показало, що тільки кожен третій респондент (242 особи або 34,5%) надав відповідь.

Рис. 7. Інформація щодо актуальних напрямів (тем) підвищення кваліфікації

Як показали результати опитування, учасники опитування, визначили для себе актуальними такі напрями (теми) підвищення кваліфікації, як:

- земельне, водне та трудове законодавство та актуальні зміни до них;
- правові засади функціонування місцевого самоврядування;
- повноваження депутатів місцевих рад;
- бюджетний процес;
- особливості формування та наповнення місцевого бюджету;
- стратегія відбудови України у післявоєнний період;
- економічний розвиток громад та територій;
- розробка програм соціально-економічного розвитку громад;
- гендерно-орієнтоване бюджетування;
- залучення гранів та інвестицій для розвитку територіальних громад;
- організація дистанційної роботи органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад у період дії воєнного стану;
- організація роботи депутата місцевої ради на тимчасово окупованій території або на території, на якій тривають активні бойові дії;
- офіційний статус мобілізованих до територіальної оборони;
- права військових у період дії воєнного стану;
- права та обов'язки внутрішньо переміщених осіб;
- порядок призначення та виплати одноразової грошової допомоги учасникам АТО та членам їх сімей;
- державні гарантії та державна підтримка осіб, житлові будинки або квартири яких зазнали пошкоджень чи руйнувань;
- релокація та перепрофілювання бізнесу в період дії воєнного стану;
- розвиток інфраструктури територіальної громади;
- особливості прийняття рішень у період дії воєнного стану;
- заходи щодо зміцнення обороноздатності держави на місцевому рівні;
- молодіжна політика;
- міжнародне гуманітарне право;

освітня політика;
захист прав дитини;
патріотичне виховання;
доступність об'єктів інфраструктури;
волонтерська діяльність;
медична реформа;
енергоефективність;
ефективна комунікація з виборцями.

Більш детально інформація щодо актуальних напрямів (тем) підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад представлена у додатку 3.

Отже, повідомляючи про власні потреби у підвищенні кваліфікації, депутати місцевих рад найчастіше зазначали тематику, що стосуються правових та фінансово-економічних питань, специфіки діяльності органів місцевого самоврядування, особливостей функціонування органів місцевого самоврядування в період дії воєнного стану, законодавчого регулювання нових відносин, що виникли після введення воєнного стану, інформаційної безпеки та військової підготовки.

Висновки

2022 рік – особливий рік в історії нашої країни. З однієї сторони, це повномасштабне військове вторгнення російської федерації та територію України, з другої – ухвалення 23 червня Європейською Радою рішення щодо надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Зміни, які сьогодні відбуваються в українському суспільстві, створюють для України нові можливості в той же час ставлять перед нею нові виклики. Але навіть в таких складних умовах органи місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження, їхні працівники продовжують виконувати посадові/службові обов'язки та забезпечувати стабільне функціонування органів місцевого самоврядування. За таких обставин потреба в отриманні посадовими особами місцевого самоврядування та депутатами місцевих рад нових знань і навичок набуває невідкладного характеру.

Результати проведеного дослідження дозволили визначити актуальні для посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад напрями (теми) підвищення кваліфікації, що безпосередньо пов'язані з особливістю функціонування органів місцевого самоврядування, як період дії воєнного стану, так і післявоєнний період.

Ураховуючи результати дослідження, для належної організації підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад рекомендується:

– структурними підрозділами з питань кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування:

враховувати визначенні посадовими особами місцевого самоврядування та депутатами місцевих рад потреби у підвищенні кваліфікації при формуванні переліків пріоритетних напрямів (тем) підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад за спеціальними

професійними (сертифікатними) та/або короткостроковими програмами підвищення кваліфікації;

– суб'єктам надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдерам):

враховувати результати визначення потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад під час формування змісту загальних та/або спеціальних короткострокових програм підвищення кваліфікації;

актуалізувати тематику програм підвищення кваліфікації та звернути особливу увагу на рівень компетентності викладачів та їх готовність до сприйняття змін, розуміння та задоволення сучасних та швидко змінюваних потреб у професійному навчанні, зокрема у період дії воєнного стану.

– міжнародним та іноземним установам, організаціям, які реалізують відповідні проекти (програми) міжнародної технічної допомоги:

розглянути можливість фінансування розробки програм підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад з подальшим проведенням відповідного навчання за визначними у цьому звіті напрямками (темами) підвищення кваліфікації;

проводити або долучатися до проведення дослідження потреб у підвищенні кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

**Актуальні напрями (теми)
підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування
в період дії воєнного стану
(за відповідями респондентів)**

Підвищення рівня володіння державною/іноземною мовою, зокрема:

ділова українська мова;
ділова англійська мова;
вивчення іноземних мов (найчастіше – англійської мови).

Подолання психологічних проблем, пов'язаних з війною, зокрема:

психологічна підтримка та боротьба зі стресами;
стресостійкість;
покращення психоемоційного стану;

Фінансово-економічні питання, зокрема:

фінанси та ведення бухгалтерського обліку;
особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану;
формування та виконання доходної частини місцевого бюджету;
забезпечення гнучкості економіки в умовах воєнного стану;
оплата праці педагогічних працівників в умовах воєнного стану;
оптимізація видатків місцевого бюджету в умовах воєнного стану;
інвестиційна діяльність;
утримання податків;
реєстрація договорів оренди;
оплата праці посадових осіб місцевого самоврядування;

Земельні питання, зокрема:

земельна реформа в Україні;
управління земельними ресурсами територіальної громади;
земельні відносини в умовах воєнного стану;
землевпорядкування;
упорядкування земель сільськогосподарського призначення;
упорядкування земель промисловості;
раціональне використання земельних ресурсів;
використання земельних ресурсів в умовах воєнного стану.

Робота з внутрішньо переміщеними особами, зокрема:

медичне забезпечення внутрішньо переміщених осіб;
надання психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам;
надання адміністративних послуг внутрішньо переміщеним особам;
процедура видачі довідок для внутрішньо переміщених осіб;
процедура прийняття документів для надання допомоги внутрішньо переміщеним особам;

відновлення втрачених документів внутрішньо переміщених осіб.

Соціальний захист, зокрема:

надання соціальних послуг;
соціальний захист вразливих верств населення;
соціально-правовий захист дітей в умовах воєнного стану;
соціальний працівник: права та обов'язки;
створення гуманітарних хабів;
трудова експлуатація;
торгівля людьми.

Управління персоналом в органах місцевого самоврядування, зокрема:

організація кадрової роботи в органах місцевого самоврядування в умовах воєнного стану;
кадрове діловодство в органах місцевого самоврядування;
трудові відносини в органах місцевого самоврядування в умовах воєнного стану;
призначення на посаду в органи місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

Правові питання, зокрема:

трудове законодавство (зміни в трудовому законодавстві);
трудове законодавство у період дії воєнного стану;
законодавство про правовий режим воєнного стану;
земельне законодавство (зміни у земельному законодавстві);
земельне законодавство у період дії воєнного стану;
зміни до законодавства, внесені в період дії воєнного стану;
повноваження військових адміністрацій;
нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування;
порядок проведення конкурсного відбору на заміщення вакантної посади директора комунального підприємства; режим роботи та права працівника в умовах воєнного стану;
трудові відносини з працівником, який перебуває за кордоном;
особливості надання відпусток в умовах воєнного стану.

Особливості діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема:

діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану,
діяльність центрів надання адміністративних послуг в умовах воєнного стану;
порядок проходження служби в органах місцевого самоврядування;
проведення реєстраційних дій в умовах воєнного стану;
організація дистанційної роботи посадових осіб місцевого самоврядування у період воєнного стану;
міжрегіональне співробітництво органів місцевого самоврядування.
функціонування закладів культури в умовах воєнного стану;
функціонування закладів охорони здоров'я в умовах воєнного стану;

функціонування закладів освіти в умовах воєнного стану: управлінський супровід.

Відновлення та сталий розвиток територіальних громад, зокрема:
стратегічне планування розвитку територій громад;
містобудування та архітектура;
будівництво та відновлення інфраструктури в умовах воєнного стану;
застосування енергозберігаючих технологій в будівництві;
розвиток територіальної громади в умовах воєнного стану;
світовий досвід проектування та будівництва мереж водо- та тепlopостачання.

Інформаційна безпека, зокрема:
захист інформації;
кібергігієна;
взаємодія з громадськістю в умовах воєнного стану;
поведінка та медійність в умовах воєнного стану;

Цифрова грамотність, опанування ресурсів для роботи в дистанційному режимі.

Інші актуальні для посадових осіб місцевого самоврядування напрями (теми) підвищення кваліфікації:
європейська інтеграція;
цифрова грамотність;
молодіжна політика;
освітня політика;
запобігання корупції;
національно-патріотичне виховання;
цивільний захист та безпека;
організація територіальної оборони.

**Актуальні напрями (теми)
підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування
після припинення воєнного стану
(за відповідями респондентів)**

Особливості діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема:
організація ефективної діяльності органів місцевого самоврядування;
взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю;
відновлення держави у післявоєнний період (на загальнодержавному та місцевому рівнях);
функціонування територіальної громади у повоєнний період;
відбудова (розбудова) міст (населених пунктів).

Управління персоналом в органах місцевого самоврядування, зокрема:
організація кадрової роботи в органах місцевого самоврядування;
кадрове діловодство в органах місцевого самоврядування;
атестація посадових осіб місцевого самоврядування;
відновлення дії трудового договору з працівником;
військовий облік в органах місцевого самоврядування, військовий облік жінок;
правила етичної поведінки посадових осіб місцевого самоврядування;
виявлення та запобігання корупції, подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій місцевого самоврядування;
порядок прийняття на службу в органи місцевого самоврядування;
інноваційні технології управління персоналом в органах місцевого самоврядування;
порядок присвоєння рангів посадовим особам місцевого самоврядування;
гарантії, якими наділені працівники, які проходять військову службу.

Відновлення та сталий розвиток територіальних громад, зокрема:
стратегічне планування розвитку територіальних громад;
відновлення та сталий розвиток громад та територій;
містобудування та архітектура;
просторовий розвиток територій.

Земельні питання, зокрема:
земельна реформа в Україні;
управління земельними ресурсами територіальної громади;
землевпорядкування;
використання земель сільськогосподарського призначення.

Соціальний захист, зокрема:
соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок війни;

соціальний захист дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій;
соціалізація внутрішньо переміщених осіб та військовослужбовців;
допомога дітям (сім'ям з дітьми), які опинилися в складних життєвих обставинах;

захист прав дітей;

захист прав дітей після припинення воєнного стану;

сімейна політика;

організація оздоровлення та відпочинку дітей.

Підвищення рівня володіння державною/іноземною мовою, зокрема:

ділова українська мова;

ділова англійська мова;

вивчення іноземних мов (найчастіше – англійської мови).

Фінансово-економічні питання, зокрема:

фінанси та ведення бухгалтерського обліку;

відновлення економіки: алгоритм дій;

фінансова грамотність;

податкова політика в умовах післявоєнного стану;

утримання податків;

інвестиційна діяльність;

фінансування галузі освіти;

формування дохідної частини місцевого бюджету;

закупівля комп'ютерної техніки та ліцензійного програмного забезпечення.

Правові питання, зокрема:

трудове законодавство (зміни в трудовому законодавстві);

земельне законодавство (зміни у земельному законодавстві);

законодавство в галузі освіти;

Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»;

новели законодавства України;

правовий статус дітей, в яких є офіційний статус «сирота» чи «дитина, позбавлена батьківського піклування»;

поновлення договорів оренди земель не сільськогосподарського призначення.

Надання адміністративних послуг, зокрема:

розвиток центрів надання адміністративних послуг;

статус та організація роботи центру надання адміністративних послуг;

організація роботи мобільного адміністратора центру надання адміністративних послуг;

цифровізація адміністративних послуг;

порядок реєстрації (зняття з реєстрації) місця проживання (перебування).

Подолання психологічних проблем, пов'язаних з війною, зокрема:

забезпечення організації роботи у постстресових умовах;

надання психологічної допомоги постраждалим у наслідок воєнних дій;
психологічна підтримка та боротьба зі стресами.

***Інші актуальні для посадових осіб місцевого самоврядування напрями
(теми) підвищення кваліфікації:***

європейська інтеграція;
кібергігієна та кібербезпека;
проектна діяльність;
цифрова грамотність;
розвиток аграрно-промислового комплексу;
гендерна рівність;
національно-патріотичне виховання;
волонтерська діяльність;
електронне врядування та електронна демократія;
продовольча безпека;
раціональне природокористування;
енергозбереження та енергоефективність;
критичне мислення;
освітня політика;
запобігання корупції;
розвиток туризму;
сприйняття змін;
тайм-менеджмент
транскордонне співробітництво.

**Актуальні напрями (теми) підвищення кваліфікації
депутатів місцевих рад
(за відповідями респондентів)**

Правові питання, зокрема:

Виборчий кодекс України та Закон України «Про статус депутатів місцевих рад»;

законодавство про правовий режим воєнного стану;

правові засади функціонування місцевого самоврядування;

правовий статут депутата місцевої ради (права, повноваження та обов'язки депутата);

делеговані повноваження та додаткові можливості депутатів районної у місті ради;

земельне законодавство та повноваження місцевих рад щодо земельного законодавства;

водне законодавство;

трудове законодавство (зміни в трудовому законодавстві);

трудові відносини в період дії воєнного стану;

міжнародне гуманітарне право;

забезпечення прав і свобод малозабезпечених верств населення та тих, що потрапили у складі життєві умови;

захист прав дитини;

як не допустити узурпації влади в умовах військового стану.

Фінансово-економічні питання, зокрема:

бюджетний процес;

місцевий бюджет (особливості формування та наповнення місцевого бюджету);

видатки з бюджету у період дії воєнного стану;

економічний розвиток громад та територій;

програма соціально-економічного розвитку громади;

економічний розвиток місцевих прикордонних громад;

економічний розвиток громади за відсутності містоутворюючого підприємства;

залучення грантів для розвитку територіальної громади: алгоритм дій;

гендерно-орієнтоване бюджетування;

управління комунальною власністю;

фінансування та утримання об'єктів соціальної сфери в сільській/селищній територіальній громаді;

передача комунального майна та прийняття майна до комунальної власності;

залучення інвестицій для відбудови інфраструктури територіальної громади;

залучення грантових коштів для відбудови інфраструктури територіальної громади;
 релокація бізнесу;
 перепрофілювання бізнесу в період дії воєнного стану;
 розвиток інфраструктури територіальної громади у післявоєнний стан (будівництво і ремонт доріг, шкіл, лікарень).

Специфіка діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема:
 вчинення нотаріальних дій;
 повноваження місцевої ради з питань реформування сфери освіти в громаді;
 організація роботи постійної комісії ради: практичні аспекти;
 механізми впливу на місцеві державні адміністрації при невиконанні або ігноруванні ними чинного законодавства;
 налагодження безпосереднього партнерства між територіальними громадами і суб'єктами підприємницької діяльності за кордоном: практичні аспекти;
 співпраця з органами місцевого самоврядування Республіки Польща;
 організація засідання сесії місцевої ради у дистанційному форматі: практика реалізації;
 посилення ролі та участі населення у прийнятті рішень місцевими радами;
 комунікація з громадськістю;
 ефективна діяльність органів місцевого самоврядування;
 соціальне забезпечення мешканців територіальної громади;
 написання соціальних проектів для розвитку територіальної громади.

Питання функціонування органів місцевого самоврядування в період дії воєнного стану, зокрема:

дистанційна робота органів місцевого самоврядування в період дії воєнного стану;
 організація роботи депутата місцевої ради в період дії воєнного стану: права та обов'язки депутата місцевої ради;
 дії депутата місцевої ради на тимчасово окупованій території;
 організація роботи депутата місцевої ради на територіях, на яких тривають активні бойові дії;
 колабораційна діяльність депутатів місцевих рад: критерії визначення та методики виявлення;
 функціонування органів місцевого самоврядування в період дії воєнного стану: зарубіжний досвід;
 впровадження змін та прийняття ефективних рішень в період дії воєнного стану.

Законодавче регулювання нових відносин, що виникли після введення воєнного стану, зокрема:

офіційний статус мобілізованих до територіальної оборони;
 права військових в період дії воєнного стану;

застосування Закону України «Про основи національного спротиву»;
 права та обов'язки внутрішньо переміщених осіб;
 забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб;
 порядок призначення та виплати одноразової грошової допомоги учасникам АТО та членам їх сімей;
 державні гарантії та державна підтримка осіб, які зазнали руйнувань власного житла;
 особливості прийняття рішень у період дії воєнного стану;
 комунікації з громадськістю в період дії воєнного стану;
 підготовка закладів освіти до навчального процесу в період дії воєнного стану: законодавчі вимоги.

Інформаційна безпека, зокрема:

оприлюднення інформації в період дії воєнного стану.

Військова підготовка, зокрема:

навчання військовим навичкам;
 заходи по зміцненню обороноздатності держави на місцевому рівні;
 передовий досвід з питань організації самооборони територіальних громад.

Інші актуальні для депутатів місцевих рад напрями (теми) підвищення кваліфікації:

молодіжна політика;
 освітня політика;
 патріотичне виховання;
 доступність об'єктів інфраструктури;
 стратегічне планування та управління в галузі освіти;
 волонтерська діяльність;
 медична реформа;
 відродження освіти, культури, позашкільної освіти;
 екологічна стабільність держави;
 будівництво індустріальних парків;
 енергоефективність;
 публічні виступи та ораторське мистецтво;
 SWOT-аналіз комунальних установ, закладів та підприємств;
 житлово-комунальна сфера, енергоефективні заходи в багатоквартирних будинках;
 екологія та безпека життя людини;
 благоустрій;
 жіноче лідерство;
 стратегія відбудови України у післявоєнний період;
 ефективна комунікація з виборцями.